Riigikogu keskkonnakomisjoni istungi protokoll nr 171

Tallinn, Toompea Esmaspäev, 26. oktoober 2026

Algus 11.10, lõpp 11.47

Juhataja: Yoko Alender (esimees)
Protokollija: Elle Nora Kalind (konsultant)
Võtsid osa:
Komisjoni liikmed: Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Lauri Laats, Hanah Lahe, Andres Metsoja, Tarmo Tamm

Komisjoni ametnikud: Elle Kaur (nõunik-sekretariaadijuhataja), Vivi Older (nõunik)
Puudusid: Rain Epler, Züleyxa Izmailova ja Tiit Maran
Kutsutud: Hanah Lahe töövari Villem Kiviselg (1.-3. päevakorrapunkt), energeetika- ja keskkonnaminister Erkki Keldo, finantsosakonna nõunik Liivi Fuchs ning strateegiaosakonna nõunik Krista Tõnisson (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Ülevaade Vabariigi Valitsuse algatatud 2027. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (1037 SE) Kliimaministeeriumi energeetika- ja keskkonnaministri valitsemisalast
3. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Yoko Alender tutvustas komisjonile nädala töökava. Komisjoni liikmed töökava kohta ettepanekuid ega täiendusi ei esitanud.

Esmaspäev, 26.10.2026 kell 11.10
1. Nädala töökava kinnitamine
2. Ülevaade Vabariigi Valitsuse algatatud 2027. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (1037 SE) Kliimaministeeriumi energeetika- ja keskkonnaministri valitsemisalast
3. Info ja muud küsimused
3.1. Delegatsiooni moodustamine ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi kolmekümne esimeseks (COP31) istungiks
Teisipäev, 27.10.2026 kell 14.30
1. Ülevaade Vabariigi Valitsuse algatatud 2027. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (1037 SE) Kliimaministeeriumi taristuministri valitsemisalast
2. Info ja muud küsimused
Neljapäev, 29.10.2026 kell 14.00 ruumis L241
1. Vabariigi Valituse algatatud maapõueseaduse, maakatastri seaduse ja riigivaraseaduse muutmise seaduse (taastuvenergiatootmise arendamine kaevandamisloaga alal) eelnõu (698 SE) teise lugemise ettevalmistamine
2. Info ja muud küsimused

Otsustati:
1.1. Kinnitada nädala töökava välja saadetud kujul (konsensus: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Andres Metsoja, Tarmo Tamm).

2. Ülevaade Vabariigi Valitsuse algatatud 2027. aasta riigieelarve seaduse eelnõu (1037 SE) Kliimaministeeriumi energeetika- ja keskkonnaministri valitsemisalast

Erkki Keldo andis ülevaate Kliimaministeeriumi 2027. aasta eelarvest ning energeetika- ja keskkonnaministri vastutusala prioriteetidest (lisa 1). Kliimaministeeriumi valitsemisala kulud vähenevad 17% ja ministri vastutusala eelarve 24%, peamiselt välistoetuste mahu ning programmide kulude aastatevahelise jaotuse tõttu. Minister tõi olulisemate tegevustena esile kaugküttesüsteemide renoveerimise jätkamise, rohevesiniku, biometaani ja tuuleenergia projektide edendamise, keskkonnaseisundit ja kliimamuutustega kohanemist toetavad tegevused ning elurikkuse ja metsanduse meetmed. Tuuleenergia kohaliku kasu meetmeks on järgmiseks kaheks aastaks kavandatud vähemalt 12 miljonit eurot. Tuumaregulaatori ettevalmistamiseks on 2027. aastaks kavandatud 2,5 miljonit eurot. Lisaks suunab Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) kahel järgmisel aastal kummalgi aastal 12 miljonit eurot looduskaitseliste piirangutega eramaade omandamiseks. Minister nimetas edasiste prioriteetidena tuumaenergia kasutuselevõtu ettevalmistamist, tuuleenergia kohaliku kasu meetme rakendamist ning bürokraatia vähendamist ja ülereguleerimise vältimist.

Andres Metsoja küsis tuuleenergia kohaliku kasu meetme rakendamise tingimuste kohta ning tõi näiteks Seljametsa tuulepargi planeeringu ja ehitusloa menetluse. **Erkki Keldo** selgitas, et meetme eesmärk on mitte jätta kõrvale arendusi, mille elluviimiseks on viimasel ajal juba samme astutud. Meede rakenduks kahes etapis, planeeringu kehtestamisel ja ehitusloa andmisel, ning toetuse suurus sõltuks tuulepargi suurusest. Toetuse ülemmäär on kuni viis miljonit eurot. Meetme täpse ajalise kohaldamisala lubas minister üle kontrollida.

Andres Metsoja küsis täiendavalt, kas meede võiks rakenduda ka olemasoleva tuulepargi laiendamise korral. Ta tõi näiteks Tootsi-Sopi tuulepargi kavandatava laiendamise aktiivsele turbaalale ning võimaluse suunata osa enampakkumise või hoonestusõiguse tulust kohaliku omavalitsuse eelarvesse. **Erkki Keldo** vastas, et olemasoleva planeeringu laiendamise või elluviimise korral vajab meetme rakendamine täpsustamist, ning lubas küsimuse ministeeriumis üle täpsustada. Minister toetas maapõueseaduse muutmist, et võimaldada taastuvenergia arendamist kaevandamisloaga aladel. Ta tõi võrdluseks riigivaraseaduses sätestatud põllumaa rendileandmise korra, mille kohaselt on senisel kasutajal enampakkumise korral õigus pakkuda võitjaga samaväärset hinda.

Yoko Alender juhtis tähelepanu maapõueseaduse menetlemisel väljendatud seisukohtadele. **Erkki Keldo** rõhutas Riigikogu poliitilise mandaadi tähtsust ning riigiasutuste rolli riigi poliitiliste eesmärkide elluviimisel. Samuti pidas ta vajalikuks soodustada maismaatuuleenergia arendamist, et suurendada Eesti elektritootmisvõimsust.

Tarmo Tamm küsis omamaise pikaajalise energiasalvestuse arendamise ja ühe sellekohase projekti edenemise kohta. **Erkki Keldo** märkis, et lühiajalise energiasalvestuse projekte lisandub. Kõnealuse pikaajalise salvestusprojekti investoritega ei ole tema ametiajal arutelu toimunud. Minister selgitas, et suuremahuliste energiaprojektide elluviimiseks on vaja välja töötada sobiv finantseerimisraamistik, sealhulgas analüüsida riigi võimalikku rolli. **Tarmo Tamm** rõhutas pikaajalise energiasalvestuse arendamisega tegelemise olulisust. **Erkki Keldo** lisas, et Kliimaministeeriumi, Eesti Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (EIS) ning majandusministri kohtumisel lepiti kokku, et Kliimaministeerium annab sisendi suurprojektide kohta ja EIS tegeleb nende finantseerimisraamistiku analüüsimisega.

Hanah Lahe küsis, kelle vastutusalasse kuulub põhjavee valdkond ja milline on

Riigikontrolli auditis käsitletud teema hetkeseis. **Erkki Keldo** vastas, et põhjavee valdkond kuulub taristuministri vastutusalasse.

Mait Klaassen küsis, kas looduskaitseliste piirangutega maa omandamine toimub üksnes maaomaniku soovil. Samuti küsis ta võimaluse kohta anda maaomanikule maa müümise asemel vahetusmaad. **Erkki Keldo** kinnitas, et maa omandamine toimub omaniku soovil, ning märkis, et esitatud on 180 taotlust. Minister selgitas, et maa vahetamine on tehniliselt võimalik, kuid selleks peab olema selge õiguslik raamistik. Ta viitas kinnisasja avalikes huvides omandamise seadusele (KAHOS), mida kohaldatakse muu hulgas riigile vajalike maade omandamisel. Minister lisas, et jätkab metsandusnõukoja tööd kestliku metsamajandamise lahenduste leidmiseks. Tema sõnul tuleb esmalt jõuda osapooltega ühisele arusaamale lähteandmetest ning lahenduste otsimisel arvestada elurikkuse, metsamajandamise ning majanduslike, kultuuriliste ja sotsiaalsete aspektidega.

Yoko Alender küsis, kas metsandusnõukoda on andnud teadusnõukogule ülesande selgitada metsanduse lähteandmeid. **Erkki Keldo** selgitas, et metsandusnõukogu edastas teadusnõukogule sisendi. Eri valdkondade teadlastest koosneva teadusnõukoja ülesanne on aidata luua selgem arusaam lähteandmetest ja anda sisend kestlikkuse mõõdikute määratlemiseks. Uuringuid saab teha Keskkonnaagentuur (KAUR), kellel on selleks vajalik pädevus ja võimekus. Minister märkis, et mõõdikute valikul tuleb arvestada Eesti eripära ja olemasolevaid andmeid ning ühise raamistiku kujundamine nõuab süsteemset tööd ja aega.

Andres Metsoja küsis, kuidas sobituvad omavahel RMK-le seatud dividendiootus, looduskaitseliste piirangutega maade omandamiseks kavandatud 12 miljonit eurot aastas ning majandatava riigimetsa pindala vähenemine. **Erkki Keldo** vastas, et looduskaitseliste piirangutega maade omandamiseks kavandatud summa on RMK jaotamata kasumit ja tulevasi dividende arvestades rahaliselt jätkusuutlik. Ta märkis, et kaitse alla võetakse järjest rohkem raieküpset metsa, mis tekitab RMK-le raskusi. Ministri sõnul vajab RMK metsamajandamiseks pikaajalist vaadet ja kindlust, milles arvestatakse metsa osakaalu, raiet ja metsade uuendamist.

Andres Metsoja küsis, milline võib olla majandatava vara vähenemise pikaajaline mõju RMK võimalustele täita talle pandud ülesandeid. **Erkki Keldo** vastas, et kümne aasta arengut ei ole võimalik ette näha, sest see sõltub muu hulgas edasistest poliitilistest otsustest metsade kaitse alla võtmise kohta. Minister kinnitas, et praeguste otsuste põhjal on RMK tegevus majanduslikult jätkusuutlik. Pikemaajaliste valikute üle tuleb tema sõnul pidada ühiskondlikku ja poliitilist arutelu.

Tarmo Tamm küsis, kas metsade kaitse alla võtmise ning puidu ja biogeense süsiniku kasutamise eesmärkide vahel esineb vastuolu. **Erkki Keldo** märkis, et Euroopa Liidu maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse sektori (LULUCF) süsiniku sidumise arvestusmetoodika on ülevaatamisel. Tema sõnul võimaldab LULUCF-i arvestus kohustusi järgmistesse perioodidesse üle kanda, mistõttu ei pidanud ta trahviriski praegu aktuaalseks. Minister lisas, et tegi metsandusnõukogus ettepaneku jätkata nende metsaseaduse ja looduskaitseseaduse muudatustega, mille suhtes ei ole osapooltel olulisi erimeelsusi ning mille eesmärk on lihtsustada riigiga asjaajamist ja vähendada tarbetut bürokraatiat. Keldo märkis, et ettepanekud on valitsuse avaliku kooskõlastuse läbinud, ning avaldas valmisolekut toetada ka muudatuste algatamist keskkonnakomisjoni poolt. **Yoko Alender** märkis, et enamik ettepanekuid on mõne seaduseelnõu raames komisjonile juba esitatud. Komisjon koondab ettepanekud ja vaatab need vajaduse korral koostöös ministeeriumiga üle.

3. Info ja muud küsimused

Yoko Alender andis teada, et Riigikogu juhatuse selgituse kohaselt on komisjonil õigus oma töökava ise kinnitada, määrata päevakorrapunktide järjestus ja arutada komisjoni enamuse

toetatud küsimusi.

3.1. Delegatsiooni moodustamine ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi kolmekümne esimeseks (COP31) istungiks

Yoko Alender tuletas meelde, et keskkonnakomisjoni poolt on Eesti delegatsiooni koosseisus ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 31. konverentsile (COP31), mis toimub 9.-20. novembril 2026 Türgis, Antalyas, minemas Andres Metsoja ja Tarmo Tamm. Komisjon otsustas oma 14.09 istungil hüvitada nende sõidukulud, aga nad soovivad lisaks ka majutuse hüvitamist. Yoko Alender tegi ettepaneku, et Andres Metsoja ja Tarmo Tamm annaksid pärast lähetust komisjonile ülevaate konverentsist ja Eesti seisukohtade esindamisest.

Otsustati:
1. Hüvitada keskkonnakomisjoni aseesimehe Andres Metsoja ja liikme Tarmo Tamme COP31 välislähetusega seotud majutuskulud keskkonnakomisjoni välislähetuse summadest (konsensus: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Lauri Laats, Hanah Lahe, Andres Metsoja, Tarmo Tamm).

(allkirjastatud digitaalselt)
Yoko Alender
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Elle Nora Kalind
protokollija